

GALERIJA DUŠA, GDE NESTAJE ISTORIJA?

Shqipe Malushi

Rano ujutro 30. Avgusta 2014 zvuk kranova uznemirio je mir i tišinu Đakovice, budeći njene usnule građana. “Šta se dešava?”, pitali su, izlazeći iz svojih domova da vide šta se dešava.

Na njihovo iznenađenje, videli su da se počelo sa rušenjem kuća Sulejmana Beg Krejzua, u centru grada, bez prethodnih upozorenja ili objašnjenja.

Zašto je vlast u Opštini Đakovica odlučila da sruši kuću od tolike važnosti, da bi na tome mestu izgradili novi park? “Ova kuća ne pripada nikom, niko je ne koristi i nema nikakvu svrhu,” rekli su novoizbrani đakovački opštinski zvaničnici u njihovoj izjavi na društvenim mrežama. “Niko se nije izjasnio kao vlasnik ove imovine,” objasnili su.

Međutim, kuća ima dugu istoriju. Stajala je na tom mestu generacijama, kao neka nema galerija duša, bivajući svedok nepravdi koje su različite vlasti nanele porodici Krejziu i stanovnicima Đakovice. Ova kuće pripadala je mom dedi Sulejmanu Beg Krejziu.

Moj deda Sulejman Beg Krejziu

Kao jedini sin mog pradede Mirteza Beg Đakova-Krejziu, Sulejman Beg Krejziu rođen u Đakovici 1893. Umro je u Izmiru u Turskoj 1961. Ko je bio moj deda koga nikada nisam upoznala?

Moj deda je pripadao jednoj od najpatriotskijih porodica koje su bile direkto uključene u borbu za nezavisnost Albanaca na Kosovu i u Albaniji. Ja mogu da se prisetim samo nekoliko priči koje sam čula od moje majke i tetaka o ovom čoveku koji je ima srce lava i blagost i velikodušnost skromnog čovek. Moja majka ga opisuje, kao nekog ko je imao kvaliteta koji do tada nisu bili viđeni: pomagao je mladima da dobiju obrazovanje; pružao je pomoć onima kojima je naviše trebala; stvarao je radna mesta za one kojima je trebao posao; pomagao je učitelje; imao je veliku viziju o slobodi, u kojoj svi ljudi žive u jedinstvu, miru, hramoniji i blagostanju.

Deda Sulejman Beg Krejziu u mlađim godinama

“Bio je tako zgodan,” moja majka bi rekla, “kada bismo išli ulicom sa svima bi se pozdravio i izgledao je kao kakav kralj.” Moja majka se seća priče kako su se moji deda i baba upoznali. “Ona je imala samo 15 godina kada se udala. Nakon što je njena majka umrla, odgajala ju je njena tetka. Preporučili su joj mog oca kao dobru priliku, i on je došao lepo obučen, držeći cvet u reci, pre njenu kuću, a ona ga je pogledala sa prozora. Kada je videla kako je zgodan odlučila je da se uda za njega. Kada joj je umrla tetka, ona je nasledila svu imovinu. Bili su dobrostojeći ljudi.”

Sulejman Beg Krejziu je bio predsednik đakovačke opštine i poslanik u Parlamentu Kraljevine Jugoslavije od 1925 do 1941 godine. 1937 je izabran za podpredsednika regionale administrativne oblasti Skoplje, u Makedoniji, dok je od 1941 do 1943 bio samo guverner Đakovice. On je bio upravnik Đakovice 18 godina, ali pisani dokumenti o njegovoj službi nigde ne mogu da se nađu. Kako takva istorija može da nestane?

Deda Sulejman Beg Krejziu sa drugim visokim zvaničnicima

Policija je smatrala Sulejmana Beg Krejziua opasnim i okarakterisala ga je kao Italijanskog agenta, bez obzira na to da je on bio poslanik u Parlamentu Kraljevine Jugoslavije

Vođe jugoslovenskih komunista kasnije su mislile da je moj deda imao veze sa Balistima (Albanski Nacionalni Front). U vezi sa ovim, Komandir Kosovskog Oslobođilačkog Pokreta je predložio da se svi Albanci uklone sa visokih pozicija, uključujući guverner, direktore, predsednike, itd. Lojalni Srbi i dobri nacionalisti su ih zamenili. Tako je posle rata započela "čistka", ili proces čišćenja administracije od nepoželjnih kadrova.

Kada su italijanski fašisti okupirali Đakovic, bilo je jako moderno da se svi visoki zvaničnici smatraju izdajnicima i saradnicima okupatorskih sila. Moj deda nije bio ničiji agent, on je bio veoma privažen svojoj opštini i njenim stanovnicima.

Na svaki sastanak koji je imao sa italijanskim okupatorskim vlastima, moj deda je dolazio obučen u tradicionalnoj nošnji, zato što je želeo da istake svoj nacionalni identitet da bi zaštitio svoje ljude.

Kada su Italijani napustili Đakovicu 1944, došli su Nemci. Sećam se priče iz kruga moje porodice, “Jedne noći svi su bili u kući, velika drvena vrata bila su zaključana. Otac nije bio kod kuće te noći, kada je neko nasilno zalupao na vrata. Kada je baba otišla da otvori vrata, SS Naci policija, predvođena Džafarom Devom (Albanac koji je sarađivao sa Nacistima), je ušla da traži mog dedu. Pretražili su kuću uzduž i popreko, dok se hleb pekao pod saćem, napolju u bašti. Odjednom uplašena mačka je skočila preko saća, a policija se okrenula i upucala ju je na licu mesta. Deca su bila preplašena.”

Dok pišem ovu priču, moja majka mi kaže, “Često su dolazili noću da traže nešto po kući. Onda bi nas decu postrojili uza zid i uperili puške u nas. Moj noge su se uvek tresle od straha. Ubijali su uglavnom pijačnim danima. Obe- sili bi ljude da svi vide, tako su nas zastrašivali.”

Drugo porodično sećanje je da su jednog dana došli Nacisti u dedinu kuću i Džafer Deva je ispitivao dedu, “Reci nam ko su Komunisti u gradu. Daj nam njihova imena.” “Mi nemamo Komuniste u gradu,” bio je dedin odgovor.

Oni su mu rekli pre nego što su otišli, da bolje razmisli dva puta, zato što njegovo odbijanje da sarađuje bi moglo da ga košta život. Kada se vratio u kuću baba ga je pitala šta se desilo. On joj je rekao šta su Nemci reklo i šta je bio njegov odgovor. “Bože moj, šta su uradio”, rekla je ona, “Oni će da te progone.” “Kako mogu da im odam njihova imena, većina Đakovačke om- ladine je protiv okupatora, oni čak ni neznaju šta znači komunista, da ih odam, bilo bi isto kao da odustajem od svoje dece,” rekao je on.

Moji ujaci su imali mašinu za kucanje koju su neki od njihovih prijatelja ko- ristili za pravljenje pamfleta. Baba Emine Polloshka-Krjeziu je jedne noći, kada su svi zaspali, uzela mašinu za kucanje i zakopala u

polju, prekrivajući mašinu prvo balegom pa zemljom. Sledećeg dana, došli su Nacisti da pre- traže kuću i pitaju za mašinu za kucanje, baba im je odgovorila, “Mi ne- mamo mašinu za kucanje, deca su je zakopala odavno.” Policija ju je pitala da im pokaže mesto gde ja zakopana. Ona ih je odvela u polje, i dok su oni kopali, baba kaže, “ Da se tresla od straha jer se plašila da će ubiti i nju i celu porodicu. Ali oni su pronašli samo staru zardalu mašinu za kucanje, koji je bila uništena tokom noći.” Ostavili su je tamo i otišli, ne našavši ono po šta su došli.

Baba Emine Polloshka Krjeziu

Emine Polloshka Krjeziu, moja baba, je bila brza i veoma inteligentna, ali bez formalnog obrazovanja. Uvek je čuvala leđa mom dedi i vodila računa o njemu. Kada bi prijatelji mog dede zbijali šale o tome kako je moj deda bio zgodniji od njegove žene, on bi im odgovarao, “Moja žena je lepa iznutra i pametnija od svih vas i vaših žena.”

Moj baba i deda su imali šestoro dece, tri sina - Sefidin, Myrteza, Mehdi – i tri kćerke - Ifakete (Keti), Magbule and Feriall. Malo pre nego što su komunisti došli na vlast, neko je rekao Nemcima da moj deda štiti komuniste.

Nemci su došli dva dana posle neuspešne portage za pisaćom mašinom i odveli ga bez ikakvog objašnjenja. Poslali su ga u nemački logor u Austriji, gde je proveo tri godine.

Deda Sulejman Beg Krejziu nakon oslobođenja iz logora

Nakon rata, nova Jugoslovenska komunistička vlada je označila mog deda kao ratnog zločinca. On nikada više nije mogao da se vrati na Kosovo, zato što bi bio pogubljen, isto kao i njegova dva sina. On je prvo otišao u Italiju ali nije se zadržao tamo, nakon toga je otišao u Izmir u Tursku gde je imao prijatelja, takođe visokog funkcionera sa Kosova, Gosp. Prištinu. Gosp. Priština je otvorio malu radnju za mog dedu, u kojoj je on radio do kraja svog života. On više nikada nije video svoju porodicu.

[illegible]

Umrlica Sulejmana Beg Krejziua

“Komunisti su radili isto što i Nemci,” kaže moja mama, “Oni su kažnjavali bogate ljude. Oni su hteli da uzmu njihova bogatstva. Kao deca, mi smo se plašili svih.”

Deda Sulejman Beg Krejziu u njegovoj prodavnici u Izmiru

Ujak Sefidin Krjeziu

Sefidin Krjeziu, moja najstariji ujak, rođen je u Đakovici 1922, a pogubljen je 1945 kada je komunistički režim došao na vlast. Njegova krivica je bila što je bio sin moga dede, dovoljno za pogubljenje u onom vremenu. Sefidin je bio student književnosti na Univerzitetu u Beogradu i nije bio umešan u anti-vladine akcije. “Bio je divan čovek,” kaže moja majka, “Odveli su ga jednog dana i nikada više nije pronađen.”

Moja baba je svaki dan išla do zatvora da odnese hranu za njega i pita za svog sina, ali nikada nije dobijala odgovore. Čuvari bi uzeli hranu, rekavši joj, “On je dobro i vratiće se kući uskoro.” Ali on se nikada nije vratio kući i niko ne zna kada je bio pogubljen. Uhapšen je 1945 na Novu Godinu. Njegovo telo nikada nije pronađeno, on nema grob. “Bio je tako zgodan, moj Bože, ubili su ga, ubili su ga bez ikakvog povoda. Kada bi on došao iz Beograda uvek bi nam donosio poklone i igrao bi se sa nama,” priča moja majka dok ja zapisujem. Moja baba je nastavila da očekuje njegov povratak i da hrani čuvare zatvora koji su je lagali.

Sledeći je bio moj mlađi ujak Myrteza Krjeziu's koji je bio uhapšen.

Ujak Myrteza Krjeziu

Myrteza Krjeziu je rođen u Đakovici 1924, a ubila ga je UDBA u selu Mulići 1945. On je takođe kao i njegov brat bio uhapšen za zločine koje nije počinio, i držan je u zatvoru u Peći (Šeremeti Kula). Nakon dve godine u zatvoru, zatvorenici su organizovali beg. Svi su pobjegli, uključujući i mog ujaka. Prema dokumentima tužilaštva, koje je pronašao moj rođak Zamfir Krejziu u arhivama, i koja su objavljena u monografiji autora Mithata Begolija o Krejziuma iz Đakovice stoji da je Myrteza Krejziu bio: “neprijatelj naroda i član izdajničke organizacije Balisti, koja je operisala tokom okupacije Jugoslavije. Oni (Balisti) nastavili su svoj destruktivni rad i nakon oslobođenja Kosova i Metohije. Osnovali su tajnu organizaciju u Đakovici u Februaru 1945, takozvani Nacionalni Komitet za Oslobođenje Kosova.”

Moj ujak Mirteza je bio mladi učitelj i nikada nije bio umešan u anti-vladine akcije. Ubijen je u selu Mulići dok je pio vodu ispred kuće koja mu je pružila utočište. Jedan od seljana je uzeo njegov novčanik,

okupio je ostale seljane i zapalio kuću ubice. Onda je otišao kod moje babe i predao joj novčanik i tužnu vest o smrti njenog sina.

I kada moja baba razumela da je izgubila oba sina, razbolela se od raka, i nakon devet kratkih meseci bolesti je umrla, ostavljajući iza sebe siročiće

Deda Sulejman Beg Krejziu sa mlađim sinom Mirtezmom

Nova jugoslovenska komunistička Vlada je oduzela svu imovinu i nepokretnosti mog dede – kuću, zemlju i sve ostalo što mu je pripadalo -, izbacivši njegovu preostalu decu na ulicu. Vlada je obeležila Sulejmana Beg Krejzua “narodnim neprijateljem”, uništila je sve dokaze o njegovom radu, oduzela njegove nagrade, izbrisala njegovo postojanje i oduzela njegovu imovinu.

Tetka Šićerije Tefiku uzela je decu kod sebe

Tetka Ifakete Krjeziu Hadri (Keti)

Tetka Ifakete (Keti) Krjeziu Hadri je rođena u Đakovici 1920. Udala se za Islam Hadrija, prvog Albanskog inženjera na Kosovu. Ifakete je bila mlada sa dvoje dece, Nediha and Enver, kada je 1. januara 1945. komunistička policija odevela njenog muža i brata Sefidina. Pogubili su njenog muža u Peći 10. januara 1945. Pogubljenje je izvršeno bez ikakve presude i prethodno izrečene kazne, bilo je odlučeno tako od strane nove partizanske vlade oformljene na Kosovu i vođenje od strane Srba. Njegovo telo takođe nikada nije pronađeno.

Ifakete je odlučila da ode u Đakovicu i preuzme brigu o svojim sestrama i bratu. Moja majka Magbule je tada imala dvanaest godina, njihov brat Meh- di je imao petnaest, a njihova sestra Ferial je imala osam. Bili su jako siro- mašni. Nakon luksuznog i komfornog detinjstva, preti- la im je glad. Moj deda im je slao kutije sa hranom i odećom iz Turske, svakom malo, ali to nisu bili česti pokloni. On je takođe morao da preživi kao imigrant.

Ifakete se starala o svojim sestrama i bratu, sedam godina, istovremeno se starajući o sopstvenoj deci i stalno putujući između Peći i Đakovice. Ona je prodala sav svoj nakit da bi ishranila porodicu koja je živela u velikom siro- maštvu u u stalnom strahu, bez ikakve zaštite.

Kasnije je, Ifakete emigrirala u Brisle, gde u umrla 1989, jednu godine pre nego što je njenog sina Envera ubila srpska tajna policija, zbog njegove an- gažovanosti za slobodu Kosova. Njegove ubice su bile uhvaćene i isporučeni Srbije, da bi odmah potom bile puštene na slobodu.

My cousin Enver Hadri

Enver Hadri, unuk Sulejmana Beg Krejzua i in Islam Hadrija, se zakleo da će izneti na videlo istinu o nepravdi počinjenoj nad njegovom porodicom, kao i represiju počinjenu nad ljudim. On je bio aktivista, kumunista, pesnik, student arhitekture, vođa, diplomata, koji se zalagao za Kosovo pred Evrop- skim Pralamentom u Briselu godinama.

Sećam se da je govorio, “Dužni da iznesemo istinu na videlo zarad naših predaka. Ne možemo da im dozvolimo da nas potpuno liše ndentitet. Ubijali su naše porodice, oni su odgovorni za svoja dela. Ja ću pronaći pravdu.”

Moj rođak Enver Hadri, nacionalni heroj

Danas je Enver Hadri nacionalni heroj, i njegova bista stoji u sred Peći, gledajući u decu koja se igraju slobodno oko nje. Kada sam u Peći, ja često zastanem ispred njegove biste da popričam sa njim. Pitam ga da li misli da ova deca što se igraju znaju ko je bio Enver Hadri i za koji ideal je umro? Da li će se oni sećati kako je Enver proveo svoj život boreći se protiv nepravde i kako je zagovarao pravdu i slobodu za sve? Envera je patnja pre i posle rata održala u životu sa jednim ciljem: da vrati ugled njegovoj porodici i iznese istinu o njegovom ocu i dedi. Često mu se pridružim u tom snu, nadajući se da ću u Izmir, pronaći grob svoga dede i vratiti njegove ostatke u Đakovicu. Bila sam u Izmiru i sve što sam uspela da nađem u arhivama je umrlica moga dede. Nikada nisam pronašla njegov grob.

Moj rođak Enver Hadri sa njegovom ženom Aishe Kastrati Hadri

Enver Hadri je bio oženjen za Aishe Kastrati i imali su zajedno četvoro dece: Renoar, Ilir, Iliriana and Teuta. Svi žive u Briselu za njihovom majkom.

Moja rođaka Nediha Hadri Grapci

Nediha Hadri Grapci, je rođena u Peći 1944. Ona je ćerka moje tetke Ifakete Krjeziu Hadri i Islam Hadrija, sestra Enver Hadrija i unuka Sulejman Beg Krjeziua. Ona je bila dete kada se tragedija obrušila na porodice Krjeziju i Hdariju. Odrasla je prateći svoje majku između njene kuće u Peći i njene nepostojeće kuće u Đakovici. Završila je Učiteljsku Školu i radila je kao učiteljica 40 godina. Međutim, zbog njene porodične istorije nikada joj nije bilo dozvoljeno da radi u gradovima. Vlada ju je godina slala u udaljena sela. Tek u kasnim godinama njene karijere vratila se da radi u prestonici Prištini.

Tokom Miloševićevog režima, kada je država zabranila škole na Albanskom jeziku i otpustila sve učitelje, Nediha je uzela inicijativu u svoje ruke i osnovala Društvo za Učiteljska Prava. Neposredno nakon toga, morala je da izbegne sa Kosovo sa hiljadam Albanaca, egzodus zarad preživljavanja od napada srpskih bezbednosnih snaga. Trenutno, ona nastavlja putem svog brata Envera Hadrija, promovišući njegov rad. Udata je za Fetija Grapcija, inženjera poljoprivrede iz Peći. Oni imaju četvoro dece: Mirlinda, koja živi u Sjedinjenim Američkim Državama sa mužem i kćerkama, dok Jeton, Jehona, and Veton žive na Kosovu.

Moja majka Magbule Krjeziu Malushi

Magbule Krejziu Malushi je rođena 7. avgusta 1933 u Đakovici. Ona se seća gubitka svoje braće i patnje njene majke dok je odrastala. Sve što se desilo njoj porodice, ostavilo je duboku traumu na moju majku. Počela je da se plaši buke, čak i zvuka vatrometa, počela je da se plaši ljudi i nije mogla da pronađe svoj mir. Kada je napunila 19 godina, udala se za mog oca Shefqeta Malushija.

Moja mama i ujak Mehdi; Magbule i Shefqet Malushi; moja mama sa rođakam Neriman and Gize

Svadba moje majke

Moj otac je bio prvi albanski apotekar na Kosovu. Samo četiri godine nakon venčanja, moj otac je umro u 27 godini života, u to vreme misterioznom smrću, ostavljajući moju majku udovicom u 24 godini njenog života, i sa troje male dece: Shqipe, Alida and Eduard.

Moja majka nikada nije prestala da se seća i govori o svom ocu, svojoj majci, braći i sestrama. Insistirala je da zapamtim sve, i da nikada ne zaboravi- ma da sam mi direktni potomci Sulejmana Bega Krejziu, čoveka koji je imao viziju, koji je bio ponosan, koji se brinuo o ljudima, koji je davao glas onima koji ga nemaju, i koji je uvek bio na strani pravde i poštenja. Ona je odgajila svoju decu sama, kao samohrana majka. Posle smrti mog oca, ona je završila školu, pronašla posao i radila je 39 godina u istoj apoteci u kojoj je radio i moj otac. Obrazovala je svu svoje decu, izgradila kuću u Peći i kasnije se pridružila svojoj deci koja su emigrirala u SAD i gde žive sve zajedno sada.

Moja majka Magbule Malushi trenutno u SAD na proslavi 81-og rođendana.

Moj ujak Mehdi Krjeziu

Mehdi Krjeziu je rođen u Đakovici 1928, i preminio je 8. maja 2004. Mehdi je bio prva generacija koja je završila Učiteljsku Školu na Kosovu. Iako je bio samo dete, kada je porodica uništena, odrastao je sa etiketom sin iz reak- cionarne porodice. Kasnije, tokom Rankovićeve ere represije, Mehdi je bio uhapšen pod izgovorom da je nosio pištolj bez dozvole. Ovo je takođe bila lažna optužba, zato što moj ujak Mehdi nikada nije nosio pištolj, on je bio potpuno miran čovek. Bio je sportista i često je trenirao mlade u raznim sportovima. On je bio prvi čovek u Đakovici koji je skočio sa Svetog Mosta, i tako je započelo takmičenje u skokovima sa mosta koje i danas postoji. Živeo je tih i povučen život i nikada se nije mešao u tuđe stvari. Bio je čovek

koji je cenio i voleo sve. Bio je oženjen sa Servete Batusha i ostavio je troje dece: sina Mustafu, i dve kćerke Dianu i Dritu. Sva ujak Mehdijska deca žive u inostranstvu, oženjena, sa mnogo dece.

Ujak Mehdi Kreyziu sa njegovom ženom Servete Bausha Krjeziu

Gornji red sa leva na desno: tetkta Shyqyrie, tetka Ifakete, ujak Mehdi, Mlada tetka Ferial, moja majka Magbule, ujna Myza and ujak Mazlom Tefiku.

Donji red sa leva na desno: rođak Enver Hadri, rođaka Nedja Hadri, ja, Poslednji red: rođak Agron i rođaka Afijete Tefiku.

Moja tetka Feriall Krjeziu Zhubi

Feriall Krjeziu Zhubi je rođena u Đakovici 1938. Ona je bila najmlađa ćerka Sulejmana Beg Kreyziua, i imala je samo osam godina kada je porodica uništena. Ona se seća bola njene majke i nestanka njenog oca. Udala se za Avni Zhubija, koji je, takođe, prva generacija albanskih farmaceuta na Kosovu.

Tetka Feriall Krjeziu i njen Avni Zhubi

Feriall i Avni su imali troje dece: Aferdita, Burim and Mirgjin. Živeli su mirnim životom do rata 1998, kada je Đakovica bila pod srpskim paravojnim formacijama. Sudbina je takva, da su uhapsili Ferialline sinove Burima i Mirgjin bez ikakvog razloga ili optužnice, kao što su uhapsile i mnoge druge mlade ljude. (Istorija se ponavlja; to se dogodilo i njenoj braći i mnogim drugim u vremenu njenog oca). Njeni sinovi su bili mučeni i umalo pogubljeni, da Amerikanci nisu bombardovali Kosovo i zatvor. Bili su spašeni u

poslednjem trenutku. Međutim, dok su bili u zatvoru, pripadnici paravojne formacije su prebili na mrtvo njihovog oca, Ferialinog muža. On je preminuo od zadobijenih provera, pre nego što je video svoje sinove na slobodi.

Posle smrti njenog muža, Ferialina duhovana i ekonomska situacija se pogoršala. Još jednom je istorija poigrala nepošteno sa životom moje tetke Ferial, praveći je još jednom “siročić” pod stare dane, i podsećajući je na cenu koju mora da plati, žrtvama svojih najbližih.

Žene Krejziu porodice. Samo njih nekoliko je još uvek živo, skoro sve su otišle u galeriju duša.

Šta može da se kaže o sudbini moje porodice, koje je dala sve da bi imala pravo da postoji, za privilegiju da bude lider i da stoji protiv represije i nepravde? Da li je ovo komedija grešaka na kraju, sa vladama koje pobeđuju tako što eliminišu obrazovane ljude koji su strasno posvećeni slobodi? Ono što nisu mogli da unište je duh ovih ljudi i sećanja koja su ostala o njima.

Sulejman Beg Kreyziu i članovi njegove porodice žive u srcima onih koju su osetili i bili pomognuti od strane njega. On živi u srcima njegovih još uvek živih ćerki i unučića, kao što žive i sve druge duše koje se nestale bez traga.

Ipak, danas, kada u Đakovici nova demokratska vlast hoće da izgradi park na posvećenoj zemlji koja je zaštićena zakon o baštini, zaboravljajući istoriju, negira samu istoriju grada. Isti zakoni svih prethodnih vlasti, izgleda da vode i ovu, a to su zakoni osujećeni nepravdom i diskriminacijom. Isto kao i Nacisti, kao i komunisti, sada demokratske vlasti gaze preko istorije duša. Da li možda oni misle da će uvek biti njihova sila da otimu nečiji indentitet, imovinu, pravo na postajanje? Zar se ne plaše da će i ova vlada da prođe i da će i njima biti urađeno ono što su oni uradili drugima?

Jednog dana pravda će prevagniti. Do tada, u demoliranoj galeriji, duše njihovih predaka će nastaviti da lutaju. A eho njihovih glasova odzvanjće u ušima građana Đakovice, koji znaju istinu, ali i dalje nemaju snage da ustanu u ime pravde, pretvarajući se da ove duše nikada nisu ni postojale.